

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

МАКСИМ ДИМИТРОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 36552/03)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

7 януари 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

07/04/2010

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44 § 2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото „Максим Димитров срещу България“,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камера в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,

Ренате Йегер (Renate Jaeger),

Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),

Райт Марусте (Rait Maruste),

Марк Вилигер (Mark Villiger),

Изабел Беро-Льофевр (Isabelle Berro-Lefèvre),

Здравка Калайджиева, *съдии*,

и Клаудия Вестердиек (Claudia Westerdiek), *секретар на Отделението*,
след обсъждане в закрито заседание на 1 декември 2009 г.,
се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 36552/03) срещу Република България, подадена на 10 ноември 2003 г. пред Съда на основание на член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от българския гражданин г-н Максим Йорданов Димитров („жалбоподателят“).

2. Жалбоподателят се представлява от г-н В. Йорданов, адвокат във Варна. Българското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент – г-жа С. Атанасова от Министерството на правосъдието.

3. На 24 октомври 2007 г. председателят на Пето отделение решава да съобщи на Правителството за подадената жалба. Като се позовава на възможността, предоставена от член 29 параграф 3 от Конвенцията, Съдът решава също така да се произнесе едновременно по допустимостта на жалбата и по същество.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

4. Жалбоподателят е роден през 1954 г. и живее във Варна.

А. Наказателното производство срещу жалбоподателя

5. На 21 юни 1996 г. полицията прави обиск в дома на жалбоподателя във Варна и изземва документация. Жалбоподателят и четирима други – Т., С., А. и П., са задържани от полицията и обвинени от следовател от следствената служба във Варна в измама и присвояване на сумата от 3 717 000 стари лева (BGL), престъпление, наказуемо по силата на член 212, параграф 3 от Наказателния кодекс.

6. По време на предварителното разследване следователят разпитва двадесет и петима свидетели, снима показания от жалбоподателя и неговите предполагаеми съучастници, организира няколко очни ставки между заподозрените лица и назначава три експертизи.

7. На 11 юни 1997 г. досието на жалбоподателя и неговите четирима предполагаеми съучастници е изпратено във Варненския окръжен съд.

8. Първото съдебно заседание, насрочено за 13 октомври 1997 г., е отложено, тъй като двама от обвиняемите, П. и Т., нямат защитници. Заседанието от 11 декември 1997 г. се отлага поради заболяване на Т. Заседанието от 17 февруари 1998 г. се отлага, тъй като Т. не е намерен на двата му известни адреса.

9. На съдебното заседание от 26 март 1998 г., след като установява, че Т. е напуснал последния си известен адрес, без да го уведоми, съдът решава да му наложи мярка за неотклонение „временно задържане под стража“. Съдът счита, че по принцип има възможност да продължи разглеждането на делото в отсъствието на този обвиняем. Независимо от това, с оглед спецификата на делото, в което са замесени петима души, съдът решава да не предприема тази мярка, като нарежда на полицията да започне процедура по национално издирване на Т. Съдебното заседание от 21 юни 1999 г. се отлага поради отсъствието на Т. Съдът констатира, че полицията все още не е проверила дали обвиняемият е напуснал територията на страната. На неуточнена дата Т. е открит и следващото съдебно заседание е насрочено за 15 март 2000 г.

10. Съдебните заседания от 15 март 2000 г. и 19 ноември 2001 г. се отлагат поради заболяване на обвиняемия А. и на неговия адвокат, а това от 19 февруари 2002 г. се отлага, тъй като А. не е намерен на адреса си. Полицията предприема издирването му.

11. На съдебното заседание от 23 април 2002 г. Варненският окръжен съд констатира, че обвиняемият А. е напуснал предходния си адрес, без да уведоми компетентните органи. Като се позовава на разпоредбата на член 268, алинея 3 от Наказателно-процесуалния кодекс, съдът решава да продължи производството в отсъствието на този обвиняем и пристъпва към изслушване на свидетелите и експертите.

12. С решение от 29 април 2002 г. Варненският окръжен съд признава Т., С., А. и П. за виновни в измама и присвояване на сумата от 3 717 нови лева (BGN). Като взима предвид събраните веществени доказателства, показанията на свидетелите и на обвиняемите, Окръжният съд установява, че Т., А. и П. са приложили план за измама, представяйки се на ръководителите на дружеството В. като търговци на пшеница, разполагащи с известно количество стока за продан. Жалбоподателят им е помогнал да изпълнят плана си за сключване на договор с дружеството В. и да получат парите по банков път, като им е осигурил преправени документи, както и съдействието на С., работещ като банков служител. Съдът установява ролята на жалбоподателя в извършването на въпросното престъпление, като взима предвид показанията на Т., А. и П., които си съответстват и отговарят на другите събрани доказателства. Жалбоподателят е осъден на две години лишаване от свобода условно.

13. Решението на Окръжния съд е потвърдено на 31 октомври 2002 г. от Варненския апелативен съд и на 2 юни 2003 г. от Върховния касационен съд. Висшите съдилища считат, че първоинстанционният съд правилно е определил фактите и приложил националното законодателство, при спазване на процесуалните гаранции за справедлив процес.

Б. Временното задържане на жалбоподателя

14. На 21 юни 1996 г. следователят, отговарящ за предварителното разследване, налага на жалбоподателя мярка за неотклонение „временно задържане под стража“. Същия ден решението на следователя е потвърдено от Варненската окръжна прокуратура. На 7 май 1997 г. той е освободен под гаранция от 700 000 BGL, определена от прокуратурата.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

15. Съгласно член 212, алинея 3 от Наказателния кодекс придобиването на имущество в големи размери, без правно основание, чрез използване на документ с невярно съдържание или на неистински или преправен документ, получен без правно основание, се наказва с лишаване от свобода от три до петнадесет години.

16. Член 268, алинея 1 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г. изисква задължително присъствието на обвиняемия в съда, когато полагаемото се наказание е над пет години лишаване от свобода. При все това алинея 3 на същия член дава възможност на съда да продължи наказателното производство в отсъствие на обвиняемия, когато той е напуснал адреса си, без да уведоми компетентните органи.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

17. Жалбоподателят твърди, че продължителността на производството не отговаря на изискването за „разумен срок“, предвидено в член 6 § 1 от Конвенцията:

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения или основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него, има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от (...) съд“.

18. Правителството не представя бележки по този въпрос.

А. Допустимост

19. Съдът констатира, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Съдът отбелязва освен това, че тя не е недопустима на друго основание. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

20. Въпросният период следва да се счита от 21 юни 1996 г. до 2 юни 2003 г. (вж. параграфи 5 и 13 по-горе). Той продължава шест години и единадесет месеца за три инстанции.

21. Съдът припомня, че разумната продължителност на производството се определя в зависимост от обстоятелствата и с оглед на критериите, утвърдени в практиката на Съда, а именно сложността на делото, поведението на жалбоподателя и това на компетентните органи (вж. сред много други *Пелисие и Саси срещу Франция (Pélissier et Sassi c. France)* [ГК], № 25444/94, § 67, ЕСПЧ 1999-II).

22. В случая Съдът отбелязва, че наказателното производство се характеризира с известна степен на сложност, тъй като в него участват петима души, обвинени в изпълнението на план за измама и присвояване, включващ подписването на договор, използването на преправени документи и банков превод (вж. параграф 12 по-горе). При все това той не счита, че сложността на делото е единственото обяснение за забавянето на наказателното производство срещу жалбоподателя и предполагаемите му съучастници.

23. Съдът отбелязва, че процесуалното поведение на жалбоподателя не е причинило забавяне на наказателното производство.

24. Той констатира, че най-голямо забавяне се е натрупало в Варненския окръжен съд – над четири години и десет месеца (вж.

параграфи 7 – 12 по-горе). Съдът отбелязва, че обвиняемите Т. и А., които са напуснали известните си адреси, без да уведомят окръжния съд, са в основата на това забавяне. Според Съда вътрешните съдилища не могат да се държат отговорни за процесуалното поведение на обвиняемите в рамките на наказателното производство, обаче те са длъжни предприемат всички необходими мерки, за да гарантират бързината на производството.

25. Във връзка с това той отбелязва, че вътрешното право дава възможност на окръжния съд да продължи наказателното производство в отсъствие на един от обвиняемите, ако той е напуснал адреса си, без да уведоми компетентните органи (вж. параграф 16 по-горе). Окръжният съд изрично установява наличието на необходимите условия за прилагането на тази мярка при отсъствието на обвиняемия Т., както и на обвиняемия А. (вж. параграфи 9 и 11 по-горе). Той обаче счита за необходимо да се възползва от тази възможност единствено при отсъствието на А., и то след неколккратно отлагане на делото, което прави невъзможно неговото разглеждане до 23 април 2002 г. (вж. параграфи 8 – 11 по-горе).

26. В допълнение Съдът отбелязва, че органите са пропуснали да вземат всички необходими мерки, за да ускорят издирването на Т. – на 21 юни 1999 г. полицията все още не е проверила дали Т. е напуснал територията на страната, т.е. около година и три месеца след съдебната заповед за издирване на обвиняемия (вж. параграф 9 по-горе).

27. Тези факти и доказателства са достатъчни на Съда, за да стигне до заключението, че компетентните органи на ответната държава не са изпълнили задължението си да разгледат делото на жалбоподателя в разумен срок.

28. Следователно е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията.

II. ДРУГИ ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ

29. Жалбоподателят се оплаква от факта, че е бил задържан без каквото и да било обосновано подозрение, че е извършил престъпление. Той твърди, че не е бил изправян пред съдия след задържането си и се оплаква от продължителността на временното си задържане. Накрая той се оплаква, че присъдата му е погрешна и е основана единствено на противоречивите показания на трима от останалите обвиняеми по делото.

30. Като взема предвид цялата налична информация и доколкото е компетентен да се произнесе по направените твърдения, Съдът не установява никакви външни признаци за нарушаване на правата и свободите, гарантирани от Конвенцията или Протоколите към нея. Следователно тази част от жалбата е явно необоснована и Съдът я отхвърля съгласно член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

31. Съгласно член 41 от Конвенцията:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

32. Жалбоподателят претендира 20 000 евро (EUR) за понесени имуществени вреди и 9 000 EUR за понесени неимуществени вреди.

33. Правителството оспорва тези претенции, като счита, че са прекомерни и необосновани.

34. Съдът счита, че не е налице причинно-следствена връзка между констатираното нарушение и твърдените имуществените вреди и отхвърля тази претенция. Той счита обаче, че жалбоподателят е претърпял неимуществени вреди във връзка с прекомерната продължителност на наказателното производство срещу него. Съдът постановява изплащането на сумата от 1 200 EUR като справедливо обезщетение за понесени неимуществени вреди.

Б. Разноски

35. Жалбоподателят претендира също така за 5 338 BGN и 1 500 щатски долара (USD) за разноски по делото пред вътрешните съдилища.

36. Правителството приканва Съда да отхвърли тези претенции на жалбоподателя, тъй като няма никакви доказателства или оправдателни документи в тяхна подкрепа.

37. Според практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказал, че те са действително и по необходимост направени и са в разумен размер. В случая, тъй като жалбоподателят не е представил никакви оправдателни документи, Съдът отхвърля претенциите за възстановяване на разноски по делото.

В. Лихва за забава

38. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се основава на лихвения процент по пределното кредитно улеснение на Европейската централна банка, към който следва да се добавят три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ
ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима в частта ѝ относно прекомерната продължителност на производството и за недопустима в останалата ѝ част;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията;
3. *Постановява*:
 - а) ответната държава да заплати в срок от три месеца от деня, в който решението стане окончателно съгласно член 44 § 2 от Конвенцията, 1 200 EUR (хиляда и двеста евро) за понесени неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от жалбоподателя върху тази сума, която да бъде обвърната в лева по курса, приложим към датата на плащането;
 - б) от датата на изтичане на гореспоменатия срок до изплащането се дължи проста лихва върху горепосочената сума в размер, равен на ставката на пределното кредитно улеснение на Европейската централна банка по време на просрочения период, плюс три процентни пункта;
4. *Отхвърля* останалата част от претенцията за справедливо обезщетение.

Изготвено на френски език и съобщено писмено на 7 януари 2010 г. съгласно член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар на Отделението

Пеер Лоренцен
Председател